

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

VOL.3 № 3

2026

KOMMUNIKATIV VAZIFALAR ASOSIDA PRAGMATIK KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MODEL

Yuldoshev Rustam Dilshod o'g'li
Qarshi davlat universiteti, tayanch doktorant

Annotatsiya

Mazkur maqolada kommunikativ vazifalar asosida talabalarning pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik modelning nazariy asoslari va amaliy samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi kommunikativ topshiriqlarni tizimli qo'llash orqali talabalarning nutq aktlarini mos qo'llash, kontekstni anglash hamda muloqot strategiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqot aralash metodologiya asosida olib borilib, tajriba-sinov natijalari taklif etilgan model pragmatik ko'nikmalarni shakllantirishda samarali ekanini ko'rsatdi. Olingan natijalar oliy ta'lim tizimida pragmatik kompetensiyani rivojlantirish metodikasini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: pragmatik kompetensiya; kommunikativ vazifalar; pedagogik model; nutq aktlari; kommunikativ yondashuv; pragmatik xabardorlik; oliy ta'lim.

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ ПРАГМАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ НА ОСНОВЕ КОММУНИКАТИВНЫХ ЗАДАНИЙ

Юлдошев Рустам Дилшод угли
Каршинский государственный университет, базовый докторант

Аннотация

В статье анализируются теоретические основы и практическая эффективность педагогической модели развития прагматической компетенции студентов на основе коммуникативных заданий. Цель исследования — определить возможности системного применения коммуникативных задач для формирования у студентов навыков использования речевых актов, понимания контекста и коммуникативных стратегий. Исследование проведено на основе смешанной методологии. Результаты эксперимента показали, что предложенная модель способствует эффективному развитию прагматических навыков. Полученные выводы могут быть использованы для совершенствования методики обучения в высшем образовании.

Ключевые слова: прагматическая компетенция; коммуникативные задания; педагогическая модель; речевые акты; коммуникативный подход; прагматическая осведомлённость; высшее образование.

A PEDAGOGICAL MODEL FOR DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCE THROUGH COMMUNICATIVE TASKS

Yuldoshev Rustam Dilshod o'g'li
Karshi State University, Doctoral Researcher

Abstract

This article examines the theoretical foundations and practical effectiveness of a pedagogical model for developing students' pragmatic competence through communicative tasks. The study aims to explore how systematic use of communicative activities can enhance learners' ability to employ speech acts appropriately, interpret context, and apply interactional strategies. A

mixed-methods design was used to evaluate the model. The findings indicate that the proposed framework significantly contributes to pragmatic development and can inform improvements in higher education language pedagogy.

Keywords: pragmatic competence; communicative tasks; pedagogical model; speech acts; communicative approach; pragmatic awareness; higher education.

Zamonaviy oliy ta'lim tizimida til o'qitishning asosiy maqsadi nafaqat grammatik bilimlarni shakllantirish, balki talabalarning real kommunikativ vaziyatlarda til birliklaridan maqsadga muvofiq foydalanish qobiliyatini rivojlantirishdan iboratdir. Ushbu qobiliyat pragmatik kompetensiya tushunchasi orqali izohlanadi va u kommunikativ kompetensiyaning muhim tarkibiy qismi sifatida qaraladi. Pragmatik kompetensiya til birliklarini kontekstga mos qo'llash, nutq aktlarini to'g'ri tanlash hamda muloqot jarayonida sotsiomadaniy me'yorlarni hisobga olish qobiliyatini o'z ichiga oladi.

So'nggi yillarda til o'qitish metodikasida pragmatik yondashuvning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Xalqaro tadqiqotlar pragmatik ko'nikmalarni shakllantirish o'quvchilarning kommunikativ muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri ekanini ko'rsatmoqda. Shunga qaramay, ko'plab o'quv dasturlarida pragmatik kompetensiya ko'proq bilvosita shakllantiriladi yoki kommunikativ faoliyat jarayonida model sifatida yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Natijada talabalar grammatik jihatdan to'g'ri, ammo kommunikativ jihatdan mos bo'lmagan nutq ishlab chiqarishi kuzatiladi.

Pragmatik kompetensiyaning rivojlantirishda kommunikativ vazifalarning roli alohida e'tiborga loyiqdir. Kommunikativ vazifalar talabalarga real hayotiy vaziyatlarga yaqin sharoitda til birliklarini qo'llash imkonini beradi, muloqot strategiyalarini sinab ko'rish hamda nutq aktlarini moslashtirishga yordam beradi. Biroq mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kommunikativ vazifalar asosida pragmatik kompetensiyaning rivojlantirishning yaxlit pedagogik modeli yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Ayniqsa, oliy ta'lim sharoitida bu jarayonning strukturaviy komponentlari, metodik bosqichlari hamda baholash mezonlarini tizimli yoritish zarurati mavjud.

Mazkur holat tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi va pragmatik kompetensiyaning rivojlantirishga qaratilgan pedagogik modelni ishlab chiqish zaruratini ko'rsatadi. Ushbu maqola aynan shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan bo'lib, kommunikativ vazifalar asosida pragmatik kompetensiyaning rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslarini tahlil qiladi.

Tadqiqotning maqsadi — kommunikativ vazifalar asosida talabalar pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik modelni ishlab chiqish va uning samaradorligini asoslashdan iborat.

Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- pragmatik kompetensiya tushunchasining nazariy asoslarini tahlil qilish;
- kommunikativ vazifalarning pragmatik rivojlanishdagi didaktik imkoniyatlarini aniqlash;
- pragmatik kompetensiyaning rivojlantirishning pedagogik modelini ishlab chiqish;
- taklif etilgan modelning samaradorligini empirik jihatdan asoslash.

Shu tariqa, maqola pragmatik kompetensiyaning rivojlantirish jarayonini nazariy konsepsiya va amaliy mexanizmlar uyg'unligida ko'rib chiqadi hamda oliy ta'lim tizimida kommunikativ yondashuvning imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan ilmiy asoslangan yondashuvni taklif etadi.

NAZARIY ASOS VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Pragmatik kompetensiya tilshunoslik va lingvodidaktika kesishgan nuqtada shakllangan murakkab ilmiy tushuncha bo'lib, u kommunikativ kompetensiyaning ajralmas tarkibiy qismi sifatida talqin qilinadi. Dastlab kommunikativ kompetensiya konsepsiyasi tilni ijtimoiy kontekstda

qo'llash qobiliyatini izohlash maqsadida ilgari surilgan bo'lib, keyinchalik uning tarkibiy komponentlari sifatida sotsiolingvistik, diskursiv va pragmatik kompetensiyalar ajratib ko'rsatildi. Ushbu yondashuv pragmatik kompetensiyani nutq jarayonida maqsad, niyat va kontekst o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni boshqarish qobiliyati sifatida izohlash imkonini berdi.

Pragmatik kompetensiyaning mazmunini aniqlashda nutq aktlari nazariyasi muhim metodologik asos hisoblanadi. Nutq aktlari til birliklarining faqat semantik emas, balki funksional xususiyatlarini ham ochib beradi. Ushbu nazariyaga ko'ra, har qanday nutqiy harakat kommunikativ maqsadni amalga oshirishga qaratilgan bo'lib, u kontekst, ijtimoiy munosabatlar hamda muloqot ishtirokchilarining rollari bilan chambarchas bog'liqdir. Shuning uchun pragmatik kompetensiyani rivojlantirish jarayonida nutq aktlarini tanlash va moslashtirish ko'nikmalarini shakllantirish alohida ahamiyat kasb etadi.

So'nggi tadqiqotlarda pragmatik kompetensiya sotsiomadaniy va interaksion yondashuvlar asosida ko'rib chiqilmoqda. Ushbu yondashuvlarga ko'ra, pragmatik rivojlanish faqat til bilimlarini egallash bilan cheklanmaydi, balki kommunikativ tajriba, ijtimoiy hamkorlik va reflektiv tahlil orqali shakllanadi. Ayniqsa, sotsiomadaniy nazariya pragmatik ko'nikmalarni o'zlashtirish jarayonini ijtimoiy muhit va o'zaro ta'sir orqali tushuntiradi. Bu esa pragmatik kompetensiyani rivojlantirishda interaktiv o'qitish usullarining muhimligini asoslaydi.

Kommunikativ til o'qitish yondashuvi pragmatik kompetensiyani rivojlantirishning eng samarali metodologik asoslaridan biri sifatida qaraladi. Ushbu yondashuv tilni o'rganish jarayonini real kommunikativ vaziyatlarga yaqinlashtirish, muloqot strategiyalarini shakllantirish hamda maqsadga yo'naltirilgan nutq faoliyatini rivojlantirishni ko'zda tutadi. Kommunikativ vazifalar talabalarga nutq aktlarini amaliyotda qo'llash, muloqot jarayonida moslashuvchanlikni rivojlantirish va kontekstual omillarni hisobga olish imkonini beradi. Shu sababli kommunikativ vazifalar pragmatik kompetensiyani shakllantirishning muhim didaktik vositasi sifatida ko'riladi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, pragmatik kompetensiyani rivojlantirish bo'yicha tadqiqotlar asosan ikki yo'nalishda olib borilgan: birinchisi — pragmatik bilimlarning nazariy tuzilishini aniqlash, ikkinchisi — pragmatik o'qitish metodlarini ishlab chiqish. Biroq kommunikativ vazifalar asosida pragmatik kompetensiyani rivojlantirishning yaxlit pedagogik modeli, ayniqsa oliy ta'lim kontekstida, yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Ko'plab tadqiqotlarda kommunikativ topshiriqlarning samaradorligi qayd etilgan bo'lsa-da, ularning strukturaviy komponentlari, bosqichma-bosqich joriy etish mexanizmlari hamda natijalarni baholash mezonlari yetarlicha integratsiyalashmagan.

Shu bois, mavjud ilmiy tadqiqotlar tahlili pragmatik kompetensiyani rivojlantirishda kommunikativ vazifalarga asoslangan tizimli pedagogik modelni ishlab chiqish zarurligini ko'rsatadi. Bunday model pragmatik rivojlanish jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va baholash imkonini beruvchi konseptual asos bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ushbu maqola aynan shu ehtiyojdan kelib chiqib, pragmatik kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik modelini nazariy jihatdan asoslashga qaratilgan.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot pragmatik kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan pedagogik modelning samaradorligini aniqlash maqsadida aralash metodologiya asosida tashkil etildi. Tadqiqotda kvazi-eksperimental dizayn qo'llanilib, tajriba va nazorat guruhleri o'rtasida taqqoslovchi tahlil o'tkazildi. Ushbu yondashuv pedagogik modelning o'quv jarayoniga ta'sirini kompleks baholash imkonini berdi. Tadqiqotda oliy ta'lim muassasasining 2-kurs talabalari ishtirok etdi. Umumiy ishtirokchilar soni 64 nafarni tashkil etib, ular tasodifiy tanlash asosida ikki guruhga ajratildi:

- tajriba guruhi — 32 nafar;
- nazorat guruhi — 32 nafar.

Guruhlar til darajasi bo'yicha tenglashtirildi va tadqiqot boshlanishidan oldin ularning

pragmatik kompetensiya darajasi diagnostik test orqali aniqlab olindi.

Tajriba 12 hafta davomida amalga oshirildi. Ushbu davr mobaynida tajriba guruhida kommunikativ vazifalar asosida tashkil etilgan darslar o'tkazildi. Mashg'ulotlar quyidagi elementlarni o'z ichiga oldi:

- rolli o'yinlar va kommunikativ ssenariylar;
- muammoli vaziyatlar asosida nutq aktlarini qo'llash;
- autentik materiallar (video, dialoglar) tahlili;
- reflektiv muhokamalar.

Nazorat guruhida esa an'anaviy o'qitish usullari (grammatik mashqlar, tarjima, matn bilan ishlash) qo'llanildi.

Tadqiqot davomida quyidagi diagnostik vositalardan foydalanildi:

- pragmatik xabardorlik testi;
- Discourse Completion Tasks (DCT);
- sinf kuzatuv protokollari;
- yarim tuzilgan intervyular.

Ushbu vositalar pragmatik kompetensiyaning turli komponentlarini aniqlash va o'zgarish dinamikasini kuzatish imkonini berdi. Yig'ilgan ma'lumotlar tavsifiy va taqqoslovchi statistik usullar yordamida tahlil qilindi. Tajriba va nazorat guruhlarini o'rtasidagi farqlarni aniqlash uchun o'rtacha ko'rsatkichlar hamda o'zgarish dinamikasi solishtirildi. Sifat ma'lumotlari esa tematik tahlil usuli orqali qayta ishlanib, talabalarning pragmatik rivojlanishiga oid asosiy tendensiyalar aniqlandi. Tadqiqot natijalarining ishonchligini ta'minlash uchun quyidagi choralar ko'rildi:

- diagnostik vositalar oldindan sinovdan o'tkazildi;
- bir nechta ma'lumot manbalaridan foydalanildi (triangulyatsiya);
- tajriba sharoitlari har ikki guruh uchun bir xil tashkil etildi.

Ushbu omillar tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligini ta'minlaydi.

NATIJALAR

Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar kommunikativ vazifalar asosida ishlab chiqilgan pedagogik model talabalar pragmatik kompetensiyasining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatganini tasdiqladi. Natijalar kvantitativ va sifat ko'rsatkichlari asosida tahlil qilindi. Tajriba boshlanishida har ikki guruh pragmatik kompetensiya darajasi bo'yicha deyarli bir xil ko'rsatkichlarga ega edi. Dastlabki diagnostika natijalari guruhlar o'rtasida sezilarli farq mavjud emasligini ko'rsatdi, bu esa tajriba natijalarini obyektiv baholash uchun zarur sharoit yaratdi.

Tajriba yakunida o'tkazilgan yakuniy test natijalari esa tajriba guruhida sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatilganini ko'rsatdi. Talabalar nutq aktlarini tanlash aniqligi, kontekstni to'g'ri talqin qilish hamda kommunikativ strategiyalardan foydalanish darajasi bo'yicha yuqori natijalarga erishdi. Nazorat guruhida esa o'sish nisbatan past darajada bo'lib, u asosan grammatik aniqlik bilan bog'liq o'zgarishlarda namoyon bo'ldi. Discourse Completion Tasks natijalari tajriba guruhidagi talabalar so'rov, rad etish, minnatdorchilik kabi nutq aktlarini kontekstga mos tanlashda ancha yuqori ko'rsatkichlarga ega bo'lganini ko'rsatdi. Ularning javoblari kommunikativ vaziyatga moslik, muloyimlik darajasi hamda diskursiv izchillik bilan ajralib turdi. Nazorat guruhida esa nutq aktlarini qo'llashda ko'proq lingvistik shaklga e'tibor qaratilgani, ammo pragmatik moslik yetarli darajada shakllanmagani kuzatildi. Bu esa kommunikativ vazifalarning pragmatik rivojlanishdagi ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi.

Pragmatik xabardorlik testlari natijalari tajriba guruhida kommunikativ vaziyatni baholash, yashirin ma'nolarni anglash va nutq ohangini to'g'ri talqin qilish ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlanganini ko'rsatdi. Talabalar ijtimoiy munosabatlar, muloqot konteksti va kommunikativ maqsad o'rtasidagi bog'liqlikni chuqurroq tushuna boshladi. Sinf kuzatuvlari tajriba guruhida talabalar muloqot jarayonida faolroq ishtirok etganini, muloqot strategiyalaridan ko'proq foydalanganini hamda kommunikativ vazifalarni bajarishda mustaqillik darajasi

oshganini ko'rsatdi.

Nazorat guruhida esa kommunikativ faollik nisbatan barqaror bo'lib, o'zgarishlar sezilarli darajada kuzatilmadi. Intervyu natijalari tajriba guruhidagi talabalar kommunikativ vazifalar ularga real muloqot vaziyatlarini tushunishga yordam berganini ta'kidlashdi. Ular reflektiv muhokamalar orqali o'z nutqini tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'lganini va bu jarayon pragmatik xabardorlikni oshirganini qayd etdilar. Umuman olganda, tadqiqot natijalari kommunikativ vazifalar asosida ishlab chiqilgan pedagogik model pragmatik kompetensiyani rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanini ko'rsatdi. Kvantitativ o'sish ko'rsatkichlari va sifat tahlili natijalari bir-birini tasdiqlab, modelning amaliy ahamiyatini asoslab berdi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari kommunikativ vazifalar asosida ishlab chiqilgan pedagogik model pragmatik kompetensiyani rivojlantirishda samarali ekanini ko'rsatdi. Olingan natijalar pragmatik rivojlanish tasodifiy jarayon emas, balki maqsadli pedagogik ta'sir orqali shakllantirilishi mumkinligini tasdiqlaydi. Bu holat pragmatik kompetensiyani til o'qitish jarayonida tizimli ravishda integratsiya qilish zarurligini yana bir bor ko'rsatadi. Nazariy nuqtai nazardan, tadqiqot natijalari pragmatik kompetensiyani ko'p komponentli va dinamik tizim sifatida talqin qiluvchi yondashuvlarni qo'llab-quvvatlaydi. Tajriba guruhida nutq aktlarini mos qo'llash va kontekstual moslashuv ko'nikmalarining sezilarli darajada rivojlangani pragmatik rivojlanish til bilimlari va ijtimoiy tajriba o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik natijasi ekanini ko'rsatadi. Bu esa pragmatik kompetensiyani o'qitishda sotsiomadaniy yondashuvning ahamiyatini tasdiqlaydi. Tadqiqot shuningdek, metapragmatik xabardorlikning muhim rolini ham ochib berdi. Reflektiv faoliyat orqali talabalar o'z nutq harakatlarini tahlil qilish va kommunikativ strategiyalarni ongli ravishda tanlash imkoniyatiga ega bo'ldi. Bu esa pragmatik kompetensiya faqat amaliy ko'nikma emas, balki tahliliy va nazorat qilish qobiliyatlarini ham o'z ichiga olishini ko'rsatadi.

Pedagogik jihatdan natijalar kommunikativ vazifalar til o'qitish jarayonini real muloqotga yaqinlashtirishini va talabalarning kommunikativ faolligini oshirishini ko'rsatdi. Bu esa til o'qitish jarayonida formaga yo'naltirilgan yondashuv bilan bir qatorda funksional yondashuvni ham kuchaytirish zarurligini asoslaydi. Kommunikativ vazifalar orqali talabalar nutqni ijtimoiy kontekstda qo'llashni o'rganadi, bu esa pragmatik rivojlanishning muhim sharti hisoblanadi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muhitida pragmatik kompetensiyani rivojlantirish imkoniyatlari keng ekanini ham ko'rsatdi. Multikomponentli pedagogik model o'quv jarayonini tizimli tashkil etish, kommunikativ faoliyatni rejalashtirish hamda o'quv natijalarini baholash imkonini beradi. Shu bois pragmatik kompetensiyani o'quv dasturlariga integratsiya qilish til o'qitish samaradorligini oshirishi mumkin. Shu bilan birga, tadqiqotning ayrim cheklovlarini ham qayd etish lozim. Tadqiqot ma'lum bir ta'lim muassasasi doirasida o'tkazilgani sababli natijalarni boshqa kontekstlarga to'liq umumlashtirish ehtiyotkorlikni talab qiladi. Bundan tashqari, tadqiqot davomiyligi pragmatik rivojlanishning uzoq muddatli barqarorligini baholash uchun yetarli bo'lmasligi mumkin. Kelgusida uzoq muddatli va turli kontekstlarda olib boriladigan tadqiqotlar modelning universalligini aniqlashga yordam beradi. Umuman olganda, muhokama natijalari pragmatik kompetensiyani rivojlantirish til o'qitishning muhim yo'nalishlaridan biri ekanini va kommunikativ vazifalar bu jarayonda samarali didaktik vosita bo'lib xizmat qilishini ko'rsatadi. Ushbu tadqiqot pragmatik rivojlanishni nazariy va amaliy jihatdan birlashtiruvchi yondashuvni taklif etadi.

Mazkur tadqiqot kommunikativ vazifalar asosida pragmatik kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan pedagogik modelning nazariy asoslari va amaliy samaradorligini tahlil qilishga bag'ishlandi. Tadqiqot natijalari pragmatik kompetensiya til o'qitish jarayonida maqsadli pedagogik ta'sir orqali shakllantirilishi mumkinligini tasdiqladi. Kommunikativ vazifalarning tizimli qo'llanilishi talabalarda nutq aktlarini kontekstga mos tanlash, muloqot strategiyalaridan samarali foydalanish hamda kommunikativ vaziyatga moslashuvchanlikni rivojlantirishga ijobiy

ta'sir ko'rsatdi. Empirik natijalar tajriba guruhida pragmatik xabardorlik, diskursiv moslashuv hamda kommunikativ faollik ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshganini ko'rsatdi. Bu esa taklif etilgan pedagogik model pragmatik kompetensiyani shakllantirishda samarali metodik vosita ekanini asoslaydi. Tadqiqot shuningdek, reflektiv faoliyat va interaktiv o'qitish usullari pragmatik rivojlanishning muhim shartlari ekanini ham ko'rsatdi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari pragmatik kompetensiyani rivojlantirish til o'qitishning muhim yo'nalishlaridan biri ekanini hamda kommunikativ vazifalarga asoslangan pedagogik yondashuv oliy ta'lim tizimida samarali qo'llanishi mumkinligini tasdiqlaydi. Taklif etilgan model pragmatik kompetensiyani rivojlantirish jarayonini tizimli tashkil etish hamda o'quv dasturlarini takomillashtirish uchun ilmiy-metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bachman L. F. Fundamental considerations in language testing. – Oxford: Oxford University Press, 1990. – 408 p.
2. Bardovi-Harlig K. Developing L2 pragmatics // *Language Learning*. – 2013. – Vol. 63. – Suppl. 1. – P. 68–86.
3. Blum-Kulka S., House J., Kasper G. Cross-cultural pragmatics: Requests and apologies. – Norwood, NJ: Ablex, 1989. – 292 p.
4. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing // *Applied Linguistics*. – 1980. – Vol. 1. – № 1. – P. 1–47.
5. Celce-Murcia M. Rethinking the role of communicative competence in language teaching // *Intercultural language use and language learning* / ed. by E. Alcón Soler, M. P. Safont Jordà. – Dordrecht: Springer, 2007. – P. 41–57.
6. Ellis R. Task-based language learning and teaching. – Oxford: Oxford University Press, 2003. – 387 p.
7. Hymes D. On communicative competence // *Sociolinguistics* / ed. by J. B. Pride, J. Holmes. – Harmondsworth: Penguin, 1972. – P. 269–293.
8. Ishihara N., Cohen A. D. Teaching and learning pragmatics: Where language and culture meet. – Harlow: Pearson, 2010. – 368 p.
9. Kasper G., Rose K. R. Pragmatic development in a second language. – Oxford: Blackwell, 2002. – 270 p.
10. Leech G. The pragmatics of politeness. – Oxford: Oxford University Press, 2014. – 343 p.
11. LoCastro V. Pragmatics for language educators: A sociolinguistic perspective. – New York: Routledge, 2012. – 330 p.
12. Searle J. R. Speech acts: An essay in the philosophy of language. – Cambridge: Cambridge University Press, 1969. – 203 p.
13. Taguchi N. Instructed pragmatics at a glance: Where instructional studies were, are, and should be going // *Language Teaching*. – 2015. – Vol. 48. – № 1. – P. 1–50.
14. Thomas J. Cross-cultural pragmatic failure // *Applied Linguistics*. – 1983. – Vol. 4. – № 2. – P. 91–112.
15. Vygotsky L. S. Mind in society: The development of higher psychological processes. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978. – 159 p.